

Í dag fyllir Sigurð Joensen, fyrrverandi sakførari, 80 ár. Jóhan Hendrik Winther Poulsen og Karin Kjelbro heilsa honum niðanfyrri

Sigurði á áttati ára degnum

Sigurð Joensen verður áttati leygardagin hin 27. apríl. Hesin reysti maður, ið nú fer um kappahornið, hevur í veruleikanum verið ein kappi til líkams og sálar alt tað, eg minnst. Vit í Tjóðveldisflokknum halda okkum eiga eitt sindur í Sigurði, sum vit millum annað seta serliga í samband við glæsiliðu barnaár floksins. Í øllum førum minnst vit hann av tingsins røðarpalli, tá útvarpið á fyrsta sinni kom í hvørja stovu í landinum, og hann við sínum eggjandi flogi tósaði um loysing og frælsi.

„Men stundom gninst et hans øyne stygt...“, tað var, tá fólk og føðland var fyrri órætti, ella tá hann átaladi dirvisloysi og uppgávulandi feroyinga, ið forðaði fyrri at tikið varð við sjálvsøgdum ábyrgdini. Vit minnst hann sum vit-barn fólkafundaræðara og sum eldhugaðan kveikjara í Suðurstreymoyar Tjóðveldisfelag. Altíð fúsar at lyfta við og altíð førur fyrri at visa á gongdar leiðir. Umframt at vera fornu og fyndugur, so er málbúrdurin so hugtakandi, at orðini mest sum standa eftir í luftini, tá samrøðan er av. Á hesar gávur als ikki eru viknaðar hóast kappaalður, hoyrdu vit, nú hann bar minningarorð fram um D. P. Danielsen á páskum.

Í árunum 1954 til 1966 var Sigurð tingmaður tjóðveldisfloksins, valdur í Norðstreymi. Hetta tíðarskeiði, tá flokkurin bæði hevði fiski- og verkamenn og akademikarar at umboða seg á tingi, tykist mongum litrikari og orkumiklari í mun til næsta ættarliðið.

Fyri tann skuld kann hitt sama sigast um virksemd í Føroya rætti.

Tað var litrikari tey árin, ið høvi var at uppliva Sigurð.

Og øll hesi mongu ár var Sigurð Joensen lærari á Sjomansskúlanum í sjórætti og á Maskinskúlanum til fyrri stuttum. Seinastu árin hevur hann lagt eftir seg

virðismiklan orðalista um føroyskt lógarmál, sum hann alsamt arbeiðir við.

Sigurð var giftur Sigríð av Skarði. Eisini hon var sera virkin. Sat í barnaverndarnevndini og í nevnd Kvinnufelagsins, eins og hon í nøkur ár stjórnaði Kvinnutíðindum. Eisini hon var livandi upptikin av máli og mentan. Heim teirra við stórum barnaflokki stóð altíð opið fyrri børnum, og mæi er sagt, at Sigríð altíð hevði stundir at leggja børnum lag á at spæla sjónleik og at vera tolin áskoðari — og stundum Sigurður eisini.

Sum útiðsetar í Keypmannahavn undir krignum vóru tey eisini íbirtarar. Nýliga hoyrdu vit, at Sigríð var í fyrstu nevnd listarfelagsins, ið stovnað varð í Keypmannahavn. Tað man vera um somu tíð at Sigurð læt úr hondum sínar fyrstu skaldsligu gimsteinar í tíðarritinum „Búgvannum“. Forvitnisligt hevur mangan verið at hoyrt Erlend, Marionnu Matras, H. D. Joensen og onnur sagt frá blómandi felagslívum um millum feroyingar um flaggstriðið, loysing íslendinga og folkaatkvøðuna í 1946.

Hesi mongu, ið vistu vegin móti loysing, eru trygd fyrri, at Tjóðveldisflokkurin byggir á klettgrund. Ikki er tað teirra skuld, at vit ikki hava rokkið upp á tindin.

Seinasta politiska rit Sigurðar var álitið um føroysku undirgrundina, har hann ger lögfrøðisligar og politiskar metingar. Hetta er eitt frálikt íkast til tað kjak, ið rættiliga fer at verða í komandi tíðum.

Vit, sum kenna henda djarva og mangan kompromisleysa mann, kenna eisini mildni og tokka hansara til menniskju og til heimbygdina Gjógv.

Vælsignað var tað, at dóttirin Turið fekk borið so í bandi, at bøkurnar báðar „Eg stoyti heitt“, vórðu útgivnar. Her siggja vit ómetaliga ríku, skaldsligu og málsligu gávur Sigurðar. „Málið er tað andaliga

andlitið, sum tjóðin hevur. Og hjá tí einstaka sýnir tað føroyska málið, hann nýtir, um hann eigur sær nakra føroyska mentan“ (fyrsta bind, blaðsíða 237). Tað nemur við og ger mun, ikki eigi eg færliga til at siga, hvat er máttmiklast í skaldskapi Sigurðar. Og so hevur eisini verið pláss fyrri „Gráu dunnu“ og „Litla Sjúrdi“ í tí fjølbroytta, ið komið er úr hondum hansara.

Almikið er at leggja afturat um Sigurð, men litillætna og sjálvhátíðarliga lyndi hansara biður ikki um at verða kint í so máta.

Nógvir av teimum fyrstu liggja nú í jørð fosturlandsins — Erlendur, Karstin og D.P.. Umframt tað at vit øll hevdu stóra virðing fyrri teimum, so høvdu teir allir eina slíka persónsmensku, at vit vóru góð við teir. Soleiðis kenna vit tað eisini við Sigurði.

Hetta er ikki øllum beskorið. Hugsi, at eg tosi fyrri mong, tá eg sigi, at tað er ein frægd og gleði, hvørja ferð vit siggja henda fatta og vakra kappu, sum part av býarmyndini í Havn.

Vónandi sleppa vit í mong ár afturat at eiga hesa gleði. Góða heilsu framá og hjartaliga til-lukku.

Argir hin 23. apríl 1991
Karin Kjelbro

Nú eldast tey og fækkast, sum eftir stríðslok aftur stíga á heimlands grund við bjørtum sjónum um framburð og tjóðarfrælsi. Ikki ætlaðu tey at liva sær í stríðinum, sum koma skuldi. Væl høvdu tey búgvíð seg hesi fimm longu og strongu ár, tey høvdu verið innibýrgd suður í Danmark. Í sjálvspeii nevndu tey seg „asfaltferoyingar“, eitt heiti sum av øvundarmonnum varð snúgvíð til eyknevni. Mongum, ið sitið høvdu „heima undir fjøllum“, leisti ikki á, at stórórðaðir unglingar afturkomnir úr útlegd skuldu siga teimum, ið heima hevdu balst, hvussu bera skuldi at í landsmálum. Best mundi vera, sum var.

Ein hin eyðkenningasti og bransasti av hesum heimafturkomnu landsmonnum var Sigurð Joensen frá Gjógv, lærdur í lögfrøði. Væl mæltur og djarvórðaður dugdi hann at lata bóskap sin í búna, ið bar honum væl. Gott hevði hann fingið í „málbeinið“ í heimbygdini í øllum starvi bæði á sjógv og landi. Á háskúlanum varð málansur hansara stimbraður og tjóðskaparhugur styrktur. Á studentaskúla í Høng settist hann í fornmaladeildina, har sum latin og grikst vóru aðalgreinir. At vera væl at sær í hesum fornu mentamáli er ikki hissini kjølfesta hjá honum, ið vil skatta dýpið í fornriktum bendingarmáli sum okkara. Harafturat er neyð-

syn at vera kunnugur við „okkara latin“ — eg meini við norrøna forn-málið og nýislandskt. Trá sína til tann kunnleika fekk Sigurð svalda í Keypmannahavn. Har hevur mangan feroyingur bæði fyrri og eftir verið vaktur fyrri egnum mál- og tjóðskaparvirðum av íslenskum vinum og samstudentum. Hetta er søga, ið verd er at rannsaka og skriva.

Sigurð stóð frammalaga í felagslivi feroyinga í Keypmannahavn. Blaðið „Búgvann“, sum hann mundi eiga navn á, skrivaði hann útgáv og væl í, og hann var stóran part av tíðini blaðstjóri hansara. Hann skrivaði um øll stjórnar- og mentamál, ið á leikaðu millum landsmanna, og har og í „Jólum úttanlendis“ royndi hann seg eisini við fyrstu bókmentaligu skrivum sínum. Tað er almanna-kunnugt, at hann eigur ein hin hvassasta penn, ið føroyskt hevur skrivað. Sjón gongur fyrri søgn í virðismiklu savnbókini „Eg stoyti heitt“, sum øll eiga at lesa sær til ressingar og stílbótar.

Heimafturfluttur tók hann upp sakførarayrki í høvuðsstaðnum. Honum var tað sjálvsagt — ja, annað fekk ikki komið til hugs — at nýta føroyskt mál í embætissitervum sínum, bæði skrivliga og munnliga. Við tí breyt hann upp úr nýggjum og dró so smátt aðrar felagar sínar við sær. Tá legði hann stóði undir føroyskt rættarmál, eitt evni, hann alla tíðina hevur havt hugfast, og tí slepti hann heldur ikki, tá ið hann legði niður starv sitt fyrri aldur: Fyri Fróðskaparsetur Føroya hevur hann nú í nógvar vetrar hildið skeið fyrri starvsfeløgum og øðrum áhugaðum í lögfrøðimáli, og tað er ikki smávegis, ið komið er burturúr. Hann varð at gevast við skeiðinum av bráðkomnari sjúku, men nú er hann tibetur so væl afturstyrknaður, at hann aftur fær savnað seg um at leggja síðstu hond á lögfrøðiorðalista, sum alla tíðina hevur verið heimangerðin.

Tá ið føroyska málnevndin varð stovnað á heysti 1985, varð hann skipaður í nevndina av landsstýrinum eftir til-mæli frá rithøvundafelagnum. Ogn er í honum í nevndini við stóra mál-kunnleika hansara og tryggu stilkennslu. Ofta eigur hann seinasta orðið, tá ið ívamáler til um-røðu, og vit ynguru nevndarmenn vita við okkum, at her hevur maður tikið til orða, ið av sonnum veit, hvat hann sigur. Og á tilkum fólki er so sanniliga tørvur, sum málstøðan er nú, ið alskyns armademi óátalað sleppur at leika leyst.

Sjónir sínar og javnlíka sína um tjóðfrælsi hevur hann ikki sæð framdar. Eftir Dimma-lætting at døma er fremsta boð hjá føroyskum studentum nú at vera sum „vælvirkandi danir“ og so eftir lokið nám at skapa sær glæsiliða framtíð í hinum fagra EF-riki. Neyvan mundu studentarnir á Sigurðar døgum seta sær tilik mál. Tað tykist, sum sjálvbjargnisstrev okkara er endað við ósamlyndi millum allar teir flokkar, ið bera tað í sínum skildi. Snilðirnar nevndar „divide et impera“ hava fáastaðni eydnast betur enn móti okkum feroyingum.

Tørvur er í bræði at fáa savnað hesar spjaddu og sundurlyndu kreftir, tí boð verða eftir teimum, fyrr enn varir. Alla-staðni, hvar vit okkum vanda, frætta vit um tjóðir, ið stunda eftir frælsi sínum. Hvi skulu vit halda okkum aftur! Vit hava einki at missa, men alt at vinna.

Ynski mitt er, at Sigurði unnast góð og happasæl elliár í yndi og yrki, og at hann fær at siggja vónir sínar gerast at veruleika.

Vinarliga

Jóhan Hendrik